

VERTAISFOORUMI 21.8.2014
Etelä-Savon ammattiopisto, Mikkeli

MUISTIO
M. Sirviö

KUNTIEN TOIMIJAT AKTIIVISINA NUORISOTAKUUN JA ELINIKÄISEN OPPIMISEN KEHITTÄMISESSÄ ALUEILLA

Etelä-Savon ELY-keskus järjesti yhdessä Hämeen ja Pohjanmaan ELY-keskusten kanssa tilaisuuden alueiden elinikäisen oppimisen ja ohjauksen verkostoille. Tilaisuuden tavoitteena oli pohtia erityisesti kuntien näkökulmasta nuorisotakuun ja elinikäisen oppimisen kehittämistä sekä tutustua kolmen ELY -alueen toimintaan elinikäisessä oppimisessa ja nuorisotakuussa. Tavoitteena oli myös löytää ratkaisuja palvelujen kehittämiseen ja käytännön tekemiseen.

Vertaisfoorumi oli suunniteltu yhdessä Koulutus- ja kehittämiskeskus Salmian LAITURI-projektin kanssa, jonka rooli on tukea ELY-keskusalueiden yhteistyötä välittämällä tietoa ohjauksen hyvistä käytännöistä kaikkien alueiden tietoon.

Etelä- Savon ammattiopisto tarjosi tapaamiselle tilat ja taidetyöpajan järjestämisen.

Tilaisuuden virallisen tervetuloitotuksen teki ELY-keskuksen kehityspäällikkö Tuija Toivakainen. Hän kertoi, että vertaisfoorumeita on järjestetty aikaisemmin kaksi eri maakuntien kesken, ja näiden tilaisuuksien avulla päästään mukavasti tutustumaan myös toisten alueiden toimijoihin ja eri alueiden kehittämistyöhön. Tämän tyyppinen työskentely on myös kirjattuna heidän alueen kehittämistyöhön. Hän on mukana vetämässä mm. Elinikäisen oppimisen ja ohjauksen sekä nuorisotakuun ryhmiä. Hän toivoi, että päivästä saadut ideat ja tiedot ”siivittäisivät” osaltaan toimijoiden työtä eteenpäin omilla alueillaan.

Yhtäläinen tavoite, erilaiset toimintatavat – Nuorisotakuun edistäminen Etelä-Suomen kunnissa, Etelä – Suomen aluehallintoviraston nuorisopuolen suunnittelija Liisa Sahi

Liisa Sahi esitteli puheenvuorossaan viiden maakunnan alueen kokemuksia ja toteutustapoja nuorisotakuun toteutuksesta. Hän on kerännyt tietoa mm. erilaisista paikallisten toimijoiden ja -nuorten ohjaus- ja palveluverkostojen tapaamisista, tilastoista ja tutkimuksista. Lisäksi AVI kokoaa vuosittain tietoja lakisääteisistä nuorten palvelu- ja ohjausverkostoista. Verrattuna edellisen vuoden kyselyyn, nuorten palvelujen yhteensovittamisessa ja ohjauksen toteutumisessa on suuria eroja alueiden kesken, mutta on menty parempaan suuntaan. Nuorisolakiin kirjattuja toimijoita nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa ovat kuntien eri hallintokunnat: nuoriso-, terveys-, sosiaali- ja opetustoimi, TE- hallinto ja poliisihallinto. Lakiin kirjatut verkostot toimivat hyvin erilaisilla kokoonpanoilla tai ei vielä ollenkaan alueilla. Joillakin alueilla ne kokoontuivat kerran kuukaudessa, toisilla kerran vuodessa. TE -

hallinnon osallistuminen verkostojen toimintaan on lisääntynyt merkittävästi alueilla tämän vuoden aikana.

Monialaiset ohjaus- ja palveluverkostot käsittelevät asioita eritasoisesti riippuen siitä, keitä verkostoon kuuluu. Se voi olla hyvin strateginen elin, joka pystyy käsittelemään esimerkiksi resurssien käyttöä palvelujen toteutuksessa ja asemoitumisessa kunnan muihin palveluihin tai toiminta voi tapahtua toteutuksen tasolla asiakasnäkökulmasta. Osalla alueilla on selkeästi ylätason ryhmiä, mutta myös toimeenpanon ja toteutuksen ryhmiä. *Oleellista on kuitenkin se, että miten se tieto kulkee eri tasojen välillä pystysuunnassa eli miten poliittisten päätösten vaikutus näkyy lopulta lasten ja nuorten arjessa sekä miten havainnot palvelujen toimivuudesta tulevat osaksi päätöksen tekoa.*

AVIn valtakunnallisen kyselyn tulosten mukaan haasteina nähtiin mm. TE -palvelujen sijainti on liian kaukana, ja jotkut keskeiset toimijat kuten työnantajat ja työntekijäjärjestöt puuttuvat edelleen verkostoista. Positiivisina asioina nähtiin mm. yhteys paikallisiin yrittäjiin seinättömän pajatoiminnan kautta ja alueilla on saatu lisää työpajapalveluja nuorille. Kuntoutussäätiön toteuttaman nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen kyselyn tuloksista tuli esille, että mm. alueilla pitäisi panostaa enemmän sosiaali- ja terveystalouteen kuten nuorten kuntoutusasioihin, kehitettävä TE -toimistojen peruspalvelujen resursseja ja toimintoja sekä lisättävä nuorten henkilökohtaista ohjausta ja tukea.

Hyviä ylätason esimerkkejä alueilta ovat mm. *alueelliset lasten ja nuorten hyvinvointiselonteot, palvelukartat nuorten palveluista ja nuorisotakuun vuosikello.* Toimeenpanon ja toteutuksen esimerkkeinä mm. *yhteiset palaverit eri hallinnon alojen toimijoiden välillä, jolloin eri toimijat tietävät kehen ottavat yhteyttä tarvittaessa sekä TE- palvelut jalkautunut kentälle ja nuorten kuulemistilaisuuksien järjestäminen.* Liisan mukaan hyviä käytäntöjä löytyy lisää mm. kavereilta, seuraavilta sähköisiltä sivuilta: www.innokylä.fi , www.nuorisotakuu.fi ja www.avi.fi

Keskustelua

Miten AVIn osaamista voitaisiin hyödyntää, jos oma asiakas tarvitsisi apua?

Asioita voidaan parhaiten viedä eteenpäin etsivän nuorisotyön työntekijöiden ja työpajojen ohjaajien kautta. AVI tarjoaa ja järjestää erilaisia monialaisia koulutuksia ja tilaisuuksia nuorten kanssa tekemisissä oleville toimijoille, joilla osaltaan tuetaan nuorisotakuun toteutusta alueilla.

Onko työnetsijä palvelua olemassa nuorille?

Vuoden alusta on Mikkelissä alkanut Polkuja työelämään -projekti, jonka toimintaan kuuluu osittain myös työnetsintää nuorille ja varttuneemmille aikuisille. Työtä etsitään erityisesti pienistä yrityksistä ja yhdistyksistä.

STTK edustaja Mikkelistä toi huolensa valmistuneiden nuorten lähtemisestä pois omalta kotiseudulta etsimään töitä etelästä. Hän tiedusteli, että miten nuorten muuttaminen töiden perässä etelään näkyy AVIn keräämissä tiedoissa?

Liisa totesi, että nuorilla on usein ymmärrys, että Helsingin alueelta löytyy helpommin oman alan töitä, jos omalta kotiseudulta ei niitä heti löydy. Ongelmana on kuitenkin sopivien asuntojen löytyminen pääkaupunkiseudulta. Jos nuori löytää oman alan töitä, mutta ei asuntoa, niin asunnottomana on vaikea osallistua työntekoon.

Lisäksi myös opiskelujen takia osa nuorista joutuu muuttamaan toiselle paikkakunnalle, koska sopivaa opiskelupaikkaa ei löydy omalta paikkakunnalta. Tällöin tulee usein esille kysymys, kuinka nuori selviytyy jokapäiväisestä arjesta ja samanaikaisesti selviytyy opinnoistaan. Liisa mietti, että *pitäisikö nuorille, jotka siirtyvät toiselle paikkakunnalle opiskelemaan perusasteen jälkeen, järjestää jonkinlaista valmennusta, jotta he selviytyisivät opiskelujen ohella arjen toiminnoista?*

Etelä- Savon TE -toimiston asiantuntija kertoi, että heidän työhönvalmentaja toimii kuten työnetsijä, joka etsii asiakkaille työpaikkoja ja tekee alueen verkostojen kanssa yhteistyötä. Liisa kertoi, että työpajojen valmentajat etsivät myös nuorille töitä työpaikat. Hänen mielestään hyvänä käytäntönä olisi esimerkiksi yritysten ja yrittäjäjärjestöjen ottaminen mukaan nuorten palvelu- ja ohjausverkoston toimintaan.

Minkälaisia palvelukarttoja on eri alueilla koottu ohjausverkoston ja muiden toimijoiden työn tueksi?

Liisa kertoi, että *Kouvolassa on tehty palvelukartta erilaisissa tilanteissa esim. työttömänä, opiskelijana jne. olevien nuorten näkökulmasta.* Toivakainen kertoi *Savonlinnassa nuorten toteuttamasta digitaalisesta palvelukartasta.* Tiedot ovat koottu nuorten näköisesti heidän eri elämän tilanteiden näkökulmasta, jossa nuori sillä hetkellä on. Linkkien takaa löytyvät suoraan yhteyshenkilön tiedot, johon nuori voi ottaa yhteyttä. Hän kertoi myös, että nuoret tulevat itse kertomaan kehittämistyöstään 8.9. Etelä-Savon ELO ja nuorisotakuun työryhmän kokoontumiseen. Nuoret myös myyvät palvelua muiden kuntien käyttöön.

Kaikkonen kertoi Kaakkois-Suomen StartupMill -hankkeesta, mikä on suunnattu opiskelijoille, yrittäjyyttä harkitseville ja uusille yrittäjille.

Kuntien puheenvuorot palvelujen kehittämisen hyvistä käytännöistä

Elämänkaarajattelu Pieksämäellä, sivistysjohtaja Kari Koistinen

Miksi Hiekanpään elämänkaarikylä? Koska nuoret muuttavat kasvukeskuksiin, väestö alueella ikääntyy eli eliniänodote pitenee ja huoltosuhde pitenee sekä sen avulla pyritään turvaamaan työvoiman saatavuus elinkeinoelämälle.

Mitä pitää tehdä, jotta Etelä-Savon tuleva hyvinvointi ja palvelut pystytään jatkossa turvaamaan ja investoimaan tulevaisuuteen?

Kunnan laaja-alaisen strategiatyön työn tuloksesta muodostui elämänkaarikampuksen idea, jossa hyödynnetään myös alueen vahvuudet kuten tunnettavuus koulutuskaupunkina, jolla on mm. vahva erityispedagoginen osaaminen. Syntyi vuosille 2013-2020 hanke, jossa keskeisenä tavoitteena luoda erilaisten toimijoiden yhteistyönä uusia innovatiivisia toiminta- ja palvelukonsepteja. Alkuun on lähdetty liikkeelle lasten ja nuorten ehdoilla, mutta vähitellen palvelut rakennetaan eri väestöryhmille sopiviksi. Suunnittelun lähtökohtana on käyttäjien esille tuomat tarpeet oppimisympäristössä, joiden pohjalta arkkitehdit ja suunnittelijat rakentavat oppimisympäristön. Alueella toimii jo mm. Seurakuntaopisto, Diak, Bovallius ja Lastenkoti Ruusu. Alueelle ollaan tällä hetkellä rakentamassa palvelukotia ja päiväkotia, suunnitellaan uutta oppimisympäristöä yläkoululle ja myöhemmin alueelle tulee myös toisen asteen koulutus. Elämänkaarajattelu liittyy myös koko maakunnan alueen kehittämiseen.

Koistinen kertoi, että vähitellen yhteinen toimintakulttuuri on juurtunut alueelle ja oppimisympäristöä tarkastellaan enemmän myös eri-ikäisten ja heidän elämäntarinoiden näkö-

kulmasta. Miten elämänkaaraisuus näkyy eri väestöryhmien palveluissa jatkossa? *Lasten, nuorten ja heidän perheiden tarpeisiin vastataan oikea-aikaisesti (varhainen puuttuminen), palvelut ja niiden johtaminen on selkeästi vastuutettu ja osaaminen kohdennettu.* Nuoret ja lapset viihtyvät hyvin uusissa tiloissa ja heillä on mahdollisuus käyttää julkisen liikenteen palveluja ilmaiseksi (turvallisuuskysymys). Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2013-2018 on organisoitu heidän ja perheiden palvelut koko kaupungin osalta.

Aktiiviväestön työkykyä ja hyvinvointia ylläpidetään jatkossa mm. osaamisen ja elinikäisen oppimisen kautta ja järjestämällä erilaisia yhteisöllisiä ja osallistavia aktiviteetteja. Ikääntyneiden tarpeet huomioidaan mm. fyysisen ympäristön rakentamisessa, omien palvelujen sisältöön vaikuttamisessa sekä mahdollisuutena osallistua elämänkaarikylän toimintaympäristön yläkoulun toimintoihin.

Alueella on solmittu 10 toimijan kesken strateginen kumppanuussopimus www.hiekkis.com Siinä on määritelty tärkeät tavoitteet lasten ja nuorten sekä yrittämisen osalta. Lisäksi he ovat kokoamassa strategian toimenpideohjelman, jossa määritellään konkreettiset toimet kunkin toimijan osalta seuraaville vuosille. Elämänkaarikylään liittyviä hankkeita on myös alkamassa kuten Ohjaamo -projekti (Ketään ei jätetä ja Oppilashuolto -ohjaamo).

Nuorisotakuuta Savonlinnassa, kulttuurituottaja Elina Kosonen

Nuorten Kaupunki -sivusto syntyi Neppari -työryhmän aloitteesta. Sivusto on koottu nuorten omalla kielellä ja elämäntilanteiden näköisesti; perustiet, lukiot, toisen asteen koulutus, varusmiespalvelut, Ei silonen tie -kivinen polku.

Alueella nuorten osallisuutta on vahvistettu myös nuorisovaltuuston toiminnan kautta, joka kuuluu alueen sivistyslautakunnan vastuualueelle. Valtuustokausi kestää 2 vuotta ja sinne valitaan kerralla 20 13-20 -vuotiasta nuorta. Toiminnan tarkoituksena on tuoda nuorten ääni mukaan kaupungin valtuuston päätöksentekoon. Alueen helmenä nähdään erityisesti nuorisoverstas ja AVU -paja, joiden toiminnan kautta nuorille voidaan kohdistaa erilaisia palveluja. Se työllistää vuodessa 100 alle 29 -vuotiasta nuorta erilaisiin puusepän-, rakennus- ja pienmuotoisiin metallitöihin sekä avustaviin palveluihin. Nuorisoverstaassa toimii myös oma etsivä työntekijä, joka on näyttäytynyt nuorille matalankynnyksen apuna arkielämän asioissa. Pajastartissa on mahdollisuus mm. suorittaa ammattiopintoja loppuun. Nuoret saavat näistä aikuisverkostoista myös hyviä toimintamalleja omaan arkeensa. Alueella toimii myös NEPPARI eli nuorten asiain yhteistyöryhmä, jota koordinoi Savonlinnan seudun Nuorisotoiminnan TUKI ry. Toiminta perustuu asiakkaiden sosiaaliseen vahvistamiseen. Kaupungilla on myös koordinoiva etsivän nuorisotyöntekijä, jonka toimenkuvaan kuuluu järjestöjen ja kaupungin toimijoiden verkostotyö ja ensisijaisesti nuorten tukeminen alueella. Lisäksi alueella toteutetaan perusopetuksessa koululaisten kulttuuripolkua, jossa toteutetaan eri luokka-asteilla erilaisia kulttuuritapahtumia.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto - turha vai tarpeellinen? Liikunta- ja nuorisojohdaja Antti Mattila

Mattilan mielestä Nuorten Ohjaus- ja palveluverkoston perustamisen ainoa järkevä perustelu on kuntakohtaisuus, jolla monialaista yhteistyötä sovelletaan kunnan olosuhteissa. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto aloitti toimintansa vuonna 2011 osana Olkkarin ohjausryhmää. Ryhmää hyödynnettiin verkoston pohjana, koska se oli juuri perustettu ja sen toiminnassa oli mukana samanlaisia lähtökohtia kuin lakisääteisellä verkostolla kuten menetelytavat nuorten palvelujen ohjaamiseen ja niiden yhteensovittaminen.

Verkoston toiminta perustuu tällä hetkellä enemmän tietojen vaihtoon ja tilanteiden päivittämiseen eli missä mennään kunkin toimijan taustaorganisaation näkökulmasta ja yhteistyö tukee arkipäivän työnteoa eli yhteistyötä on tehty yli rajojen. Toiminta hakee vielä muotoaan eli vielä puuttuu toiminnalta ”kuningasidea.” Se on kuitenkin keskustelevalta ja säännöllisesti kokoontuva ryhmä, joka tukee myös etsivän nuorisotyön asemaa Mikkelissä. Olkkari -hankkeen päättymisen jälkeen verkoston toiminta on vakinaistumassa. Alueella luodaan vahvemmin Mikkelin malli ohjaus- ja palveluverkostosta, jossa on sovittava tarkasti mitä asioita se tulee tuottamaan ja miten jäsenten toiminta vastuutetaan. Monenlaisia kysymyksiä on ilmassa sen jatkotoiminnasta esim. verkoston mandaatista. Mattila toi esille, että hän ei puheenjohtajana voi velvoittaa ketään toimijaa keräämään esimerkiksi tietoja oman organisaation palveluista, vaan nämä asiat päätetään kunkin organisaation sisällä.

Mattilan mielestä lakisääteisen verkoston toiminta on turhaa, jos sillä tavoitellaan vain lain täyttämistä esimerkiksi lisääntyneiden työtehtävien ja työryhmien toiminnan kautta. Sen sijaan, *jos toiminta tuo lisäarvoa ja tietoa työyhteisöjen arkityöhön, auttaa kehittämään olemassa olevia nuorten palveluja ja vahvistaa niiden asemaa jäsentensä kautta sekä luo uusia ideoita, niin verkoston toiminnalla on merkitystä ja se on tarpeellinen alueelle.* Mattilan mielestä olisi hyvä idea kutsua mukaan verkoston toimintaan lähiseutujen ja kuntien verkostot pari kertaa vuodessa, jolloin yhdessä voitaisiin keskustella toimijoiden kanssa eri alueiden tilanteesta.

Keskustelua

Liisa toi esille, että heidän alueiden verkostoille järjestämissä tilaisuuksissa on tullut esille mm. se, että verkostojen puheenjohtajat tulevat hyvin erilaisista hallinnoista ja myös verkostojen kokoonpanot ovat erilaisia, mikä osaltaan vaikuttaa verkoston toimintamahdollisuuksiin eri alueilla. Toisaalta laki määrittelee vain verkoston kokoonpanon, jolla on tietynlaisia tehtäviä. Miten alueiden verkoston toiminta on lähtenyt liikkeelle ja miten sen toiminta on paikallisesti määritelty, vaikuttaa laajemmin sen ”käyttökelpoisuuteen.” Kokkola STTKsta toi esille, että suurin osa nuorista pystyy kulkemaan normaalia polkua päiväkodista opintoihin ja siitä eteenpäin, mutta miten niukat nuorisotakuun resurssit pystytään kohdentamaan sille nuorisojoukolle, jotka oikeasti tarvitsevat tukea. Hänen mielestään *nuorisotakuun liittyvien tukien kohdentamista sitä oikeasti tarvitseville nuorille pitäisi mieltiä syvällisemmin.*

Hyviä elinikäisen ohjauksen ja – oppimisen käytäntöjä nuorille

Viltteri -yhden luukun palvelupiste, työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö Jaakko Leskinen, Forssa

Leskinen esitteli nuorien määrään ja työttömyyteen liittyviä lukuja sekä työttömien nuorten palveluverkoston Forssan alueella. Alueella on 16-24 -v. nuoria 1830 ja 25-29-v. nuoria 930 vuonna 2013. Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys on 17,1%, koulutuksen ulkopuolella oli 12,4% nuorista vuonna 2013 ja toimeentulotukea sai 21,2% 18-24-vuotiaista nuorista.

Viltterin toiminnan lähtökohdat ovat syntyneet QVI&QVI2 (”mihin menet nuori”) -hankkeiden toimintojen pohjalta, jotka toimivat nuorten työpajalla vuosien 2009-2014 aikana. Hankkeiden tehtävänä oli luoda nuorille oma rekrytointiväylä ja asiakkaina olivat 17-24-

vuotiaat nuoret ja alle 30-vuotiaat vastavalmistuneet. QV12 -hanke päättyi kesällä 2014 ja sen hyvät käytänteet pilotoidaan nuorten ohjaus- ja palveluverkosto Viltterin moniammatilliseen toimintaan.

Viltteri -palvelukeskus aloittaa toimintansa 1.9. ja sen kohderyhmänä on nuorisotakuuseen liittyvät ikäryhmät ja alle 30 – vuotiaat työttöminä olevat forssalaiset nuoret, jotka eivät kuulu nuorisotakuun palvelujen piiriin eli 330 nuorta. Viltterin toiminnan taustalla on ajatus parantaa nuorten elinoloja ja osallisuutta.

Piste tarjoaa nuorille monialaista neuvontaa, työetsintää, työvalmennusta, sosiaali- ja terveyspalveluja jonkun verran, KELAn palvelut, TE -palvelut, koulutuksen työssäoppimispaikan jne. Viltteri on fyysinen palvelupiste, jonka runkona ovat kunnan työntekijät ja sosiaalityö. *Palveluilla pyritään tarjoamaan nuorille nopea siirtyminen pois työttömyydestä, päästä koulutuksen piiriin sekä saavuttaa erilaisia palveluja esim. asunnon ja viranomaistahojen etsimisessä, nuorten tarpeiden mukaisesti. Ohjaus palveluista toiseen tapahtuu saattaen ja nopeasti, ja nuori saa henkilökohtaisen tuen ja nimetyn vastuuhenkilön.*

Palvelu on maksutonta, vapaaehtoista ja sinne pääsy ei edellytä lähetettä sekä sieltä saa palveluja ilman ajanvarausta.

Toiminnalla pyritään lisäämään eri hallinnonalojen työntekijöiden yhteistyötä, yhdistämään resursseja, joilla kohdennetaan palveluja vastaamaan paremmin nuorten tapaamiseen, eri työntekijöiden erikoisosaaminen on vahvemmin verkoston käytössä ja organisaatiot voivat hyödyntää osaamistaan omilla vahvuusalueillaan. Kumppanuusverkoston toimivuus vaatii hyvää suunnittelua tietotuotantoon esimiehille ja asiakkaiden palvelujen päätöksen tekoon sekä tietosuojaan liittyvien kysymysten sopiminen viranomaisten välillä (lomake tehty). Verkoston moniammatillisuus tukee myös vaikeiden asiakastilanteiden hoitamisessa ja nuoret saadaan mukaan kehittämään heille suunnattuja palveluja.

Viltterin kumppanuusverkostoon kuuluvat tällä hetkellä: valmentajat, etsivät, TE -palvelut (viikoittain), KELA (etäyhteydellä), sosiaalityöntekijä (viikottain), velkaneuvonta (asioidessa + ohjaus), oppilaitokset (tapauskohtaisesti), päihdetyöntekijä (asioidessa + ohjaus), mielenterveystyöntekijä (2krt / kk), työpajan, Aktiivin, nuorisotoimen ym. edustajat (tarvittaessa) sekä työllisyysneuvonnan palveluyksikkö (tarvittaessa).

Asiakastavoitteet 330 nuoren ryhmässä ovat seuraavat: 40% nuorista sijoittuu työhön tai koulutukseen, 35% sijoittuu kuntouttavaan toimintaan, 15% jatkaa työnhakijana ja 10% sijoittuu kuntoutukseen.

Forssa on mukana myös nuorisotakuun kuntakokeilussa, mikä tulee ensi syksynä myös osaksi Viltterin toimintaa. Kuntakokeilulla tuetaan nuorisotakuun kokonaisprosessin syntymistä eri tahojen kesken, esim. sopimukset TE -toimiston kanssa, paikalliset sopimukset palveluista, tietojenvaihtomenettelyt, tietojärjestelmän selvittäminen ja Ohjaamo-mallin hankekokonaisuus.

Keskustelua

Tiedusteltiin, että miten toiminnalle saadaan jatkumo ja rahoitusmalli hankkeen päättymisen jälkeen? Leskisen mukaan se mahdollistuu jatkossa Ohjaamo -hankkeen rahoituksen kautta, mutta loppuvuosi mennään palvelujen normaalirahoituksella. Toivottiin myös, että jotkut hankkeet lähtisivät selvittämään, kuinka hankkeissa kehitetyille hyvillä palveluille saataisiin kestävä mallia myös jatkorahoituskysymyksiä näkökulmasta. Toivakainen on jo

aikaisemmin esittänyt, että kunnalla olisi rahapussi tiettyjen teemojen moniammattilliseen yhteistyöhön, josta voisi tarvittaessa hakea joustavaa lisärahoitusta tarvittaville toiminnoille. Myös ministeriössä on vastaavaa asiaa pohdittu ELY- keskusten tapaamisissa.

Nuorisotakuu kampanja: Takuulla hyvää! projektipäällikkö Matti Koivisto, Pohjanmaan ELY -keskus Vaasa

Projekti toteutetaan Pohjanmaan TE -toimiston ja ELY -keskuksen yhteistyönä ja sen tavoitteena on tiedottaa ja markkinoida nuorisotakuuta nuorille. Yksi osa projektin markkinoinnista toteutettiin Takuulla Hyvää -kampanjan avulla viime kesänä 14.7 -1.8. välisenä aikana 23 Pohjanmaan kunnassa. *Kampanjan tarkoituksena oli tuoda näkyvyyttä nuorisotakuulle, sanssikortille ja yhteistyöyrityksille.* Se toteutettiin Pop up -kaupan avulla yhteistyössä kaupungin, yritysten, TE- toimiston, ELY -keskuksen, työpajojen ja yksityisten henkilöiden kanssa. Toiminnan hyötyinä koettiin mm. kaupan ympäristön brändäys, se toimii mainoksena myös kiinni olleessaan ja sitä on mahdollisuus toteuttaa useammassa kaupungissa. Kampanjan Takuulla hyvää Pop up -kaupaksi muutettiin Jupiter työpajan kanssa merikontti, mitä oli helppo siirtää paikasta toiseen. Lisäksi Kokkotyö -säätien nuorten työpajan nuoret työskentelivät kaupassa. Kampanjan kantava ideana oli houkuttaa ja aktivoida ihmisiä tuotteita vastaan kertomaan informaatiota eteenpäin omille tutuilleen. Kampanjaa tuettiin sosiaalisen median kuten twitterin avulla, yhteistyökumppaneiden sivuilla ja erilaisia ilmaisia kanavia käyttämällä. Yhteistyökumppaneina olivat mm. Fazer, City Kokkola ry., Jupiter-säätio, Kokkolan kaupunki, K-ryhmä ja Kokkotyö-säätio.

Kontista jaettiin ihmisille sanssikortista flyereita ja kahvia sekä kävijöillä oli mahdollisuus ottaa kuva itsestään Sanssi -hahmona karkkipussi palkalla. Kontissa kävi 432 henkilöä, jotka allekirjoittivat lupauksen kertoa infoa eteenpäin tutuilleen. Kaupasta tehtiin erilaisia uutisia suomen ja ruotsin kielellä erilaisiin lehtiin, verkkojulkaisuun, netti-TV ja radioon.

Seuraavaksi kontti suuntaa 5.9. BrainStop- tapahtumaan Vaasaan, ELO-viikolle ja Pohjanmaan suurimmille Knowhow rekrytointimesuille, joissa kontti toimii heidän messuosastona. Lisäksi syyskuun lopussa julkaistaan kampanjasta YouTube -video, jossa kerrotaan kaupan syntymisestä ja toiminnasta.

Keskustelua

Tiedusteltiin, oliko kaupassa mukana TE -toimiston palveluja? Matti kertoi, että kaupassa ei ollut niitä palveluja, koska he lähtivät liikkeelle messuidealla, mutta paikalla oli toimiston virkailijoita. Hän kuitenkin totesi, että jos sitä palvelua haluttaisiin viedä kaupan sisälle, niin keskustelua pitäisi käydä ylemmällä tasolla. Tiedusteltiin myös, että lisäkö palvelu sanssikorttien käyttöä ja nuorten työllistymistä? Matti vastasi, että tilaisuuden jälkeen sanssikortteja oli alueella myönnetty jo saman verran kuin edellisenä vuonna yhteensä, mutta on vaikea sanoa oliko se ainoastaan kaupan ansiota, koska myös muilla alueilla sanssikorttia hyödynnetään enemmän kuin aikaisemmin. Kuitenkin hän uskoo, että heidän laajan tiedottamisen kautta on varmaan ollut vaikutusta kortin tunnettavuuteen.

Oikkari, yksi ovi – monta palvelua & Tajua mut – projekti, projektikoordinaattori Katja Saukkonen ja nuorisosihteerit Sanna Kunttonen, Mikkeli

Saukkonen kertoi, että Olkkarin lähtökohdat ovat saaneet alkunsa jo vuonna 2009 alueen nuorten verkostosta. He halusivat saada nuorten palvelut helpommin tavoitettaviksi nuorelle itselle. Nyt he ovat kirjanneet Yksi ovi monta palvelua – nuorten palvelun matalan kynnyksen palvelut - toimintamallia. He lähtivät liikkeelle toiminnoissa siitä, että se jatkuu hankkeen päättymisen jälkeen. He saivat alusta saakka tärkeää tietoa nuorilta siitä, mihin pitäisi mennä ja mihin palveluihin satsata. Tärkeänä ohjenuorana toimi nuorten toive pysyvimmistä ohjaussuhteista. *Olkkarin toiminta keskittyy nuorten ohjauspalvelujen kehittämiseen, jotka koostuvat kolmesta palvelusta; ohjauspalveluista, ennaltaehkäisevistä palveluista ja tukipalveluista, johon kaupunki siirsi pysyviä työntekijöitä toimimaan nuorten tukena. He tekevät edelleen perustehtäviään, mutta myös matalan kynnyksen työtä. Samalla myös alueen etsivä nuorisotyö siirtyi työpajoilta Olkkariin ja tekevät myös kouluyhteistyötä. Olkkarissa on yhdessä rakennettu ennaltaehkäisevät palvelut, joilla ollaan läsnä nuoren arjen moninaisille tarpeille.*

Tilassa työskentelee 14 työntekijää ja lisäksi Työvoimapalvelukeskuksen ja lasten suojelun ohjaajat käyvät tapaamassa nuoria. Katjan mielestä tärkeää ei ole se, että ketkä ovat fyysisesti yhdessä, vaan miten he yhdessä toimivat nuorten parhaaksi. Olkkarin väki keskittyy antamaan aikaa nuorille ja on heidän rinnalla miettimässä, miksi he menevät nuoren kanssa jonnekin. Olkkariin tulo ei edellytä ajanvarausta eikä nuorella tarvitse olla välttämättä asiaa sinne tullessaan, vaan asiat tulevat esille aikanaan. Käytännön työhön voi liittyä esimerkiksi lomakkeiden täyttöä ja ilmoittautumista TE -toimistoon. Henkilökohtaisessa asiakkuudessa on noin 500 nuorta vuodessa. Muun ohjauksen ohella he ovat kokeneet tärkeänä järjestää erilaisia vertaistuellisia ryhmiä, joihin usein osallistuvat nuoret, jotka eivät ole muussa esim. järjestö- tai harrastustoiminnassa mukana. Nuoret toimivat ryhmien vapaaehtoisina vetäjinä ja työntekijät ovat taustalla. Ryhmät syntyvät nuorten toiveesta. *Mitkä asiat matalan kynnyksen palvelut tekevät sitten matalaksi? Katjan mielestä kyseessä on enemmänkin tunnekysymys eli nuoresta välitetään, hän voi tulla ja kertoa mitä haluaa.*

Olkkarin rahoitus on päättymässä, mutta tahtotila toiminnan jatkamiseen alueella on olemassa. Kaupungilla ei ole ollut rahoitusta ennaltaehkäiseviin palveluihin aikaisemmin, joten siihen Olkkarin toimintarahoitusta varmaan tulee jatkossa sijoittumaan. Hänen mielestään tarvittaisiin lisää henkilökohtaisia työelämän koulutuspalveluja, joita heidän mielestä on ollut TE palvelujen uudistuksen jälkeen liian vähän nuorille. Lisäksi *nuoret tarvitsevat rinnalla kulkevan pitkäkestoista palveluohjausta antavan ohjaajan rinnalleen. Nuorten toiminnallisuutta ja osallisuutta on tuettava ja matalan kynnyksen koulutuksellisia ja työelämän palveluja tarvitaan.*

Sanna Kuntonen kertoi Tajus mut! – liputus / signaalijärjestelmästä Mikkelin seutukunnassa. Toiminta alkoi projektina viime syyskuussa ja loppuvuodesta kun toiminta projektin alla päättyy, niin sen toiminta jatkuu osana Nuorisolakia etsivätyön kautta. Toiminta on Olkkarin toiminnan alla, mutta sitä koordinoivat etsivä nuorisotyöntekijät. Tajua mut! tarkoittaa järjestelmää, jossa ammattityöntekijät liputtavat 13-29-vuotiaita nuoria, joista on herännyt huoli. Nuoren yhteystiedot kirjataan tajua mut -ohjelmaan ilman huolen kirjaamista. Kun liputuksia tulee kaksi, niin etsivä nuorisotyöntekijä ottaa nuoreen yhteyttä ja alaikäisen kohdalla myös nuoren vanhempiin. Tällöin sovitaan mahdollisesta tapaamisesta, johon pyydetään lupa myös kutsua muita ammattilaisia mukaan tapaamiseen. Vasta tapaamisessa selvitetään huolen aihe ja mitä sille voitaisiin tehdä.

Järjestelmän hyötynä nuoret kokevat tulleensa autetuiksi ja ymmärretyiksi. Ammattilaiset pääsevät jakamaan huolen aiheen yhdessä nuoren kanssa ja pystyvät jakamaan osaamistaan keskenään nuoren auttamiseksi. Lisäksi he tulevat tietoisiksi toisistaan ja toimenpiteistä. Huoltajat ovat keskiössä nuoren kanssa. Toiminta auttaa verkostoa toimimaan ajoissa ja nuori saa ennaltaehkäisevästi apua. Toisaalta haasteena koetaan liputtamisen vaihe eli entistä varhaisemmassa vaiheessa huoli pitäisi tunnistaa. Liputus ei korvaa jo olemassa olevia käytäntöjä, vaan tulee aikaisempien rinnalle täydentämään toimintaa. Tällä hetkellä alueella liputettu 40 nuorta, kun tavoitteena on 50 ja tapaamisia 15. Liputusta käyttävät mm. Olkkarin työntekijät, yläkoulujen oppilashuoltoryhmät, lukio, ESEDU, Otavan opisto, Reitin, työvoimapalvelut, työpajat, järjestöt, poliisit (sosiaalityöntekijä), kauppaokeskuksen vartijat ja TE -toimisto.

Loppukeskustelussa keskusteltiin kuntien vastuista, jotka tulevat jatkossa lisääntymään nuorten palvelussa. KELAn edustaja näki tärkeänä verkostoitumisen kuntien edustajien kanssa, mutta se voi olla haasteellista erityisesti pienemmille kunnille, joilla ei ole paikkakunnalla omaa toimistoa. Toivakainen toi esille esimerkiksi kuntakierrosten tekemisen ja muut tilaisuudet, joihin myös pienten kuntien edustajat voivat osallistua. Hän näki, että KELAn rooli on tullut aktiivisemmaksi nuorten palvelujen kehittämistyössä. Pohjanmaalla oli myös järjestetty tilaisuus kunnille, mutta osallistuminen oli heikkoa. Alueen edustaja kertoi, että heillä ollaan kokoamassa Elinikäisen ohjauksen toimintasuunnitelmaa, johon työhön toivoisi mukaan myös kuntien edustajia.

Lopuksi Toivakainen kertoi, minkälaista valtakunnallista yhteistyötä tullaan jatkossa tekemään Elinikäisen ohjauksen ja nuorisotakuun saralla. Koulutus- ja kehittämiskeskus Salmiassa järjestetään yhteistyössä LAITURI -projektin kanssa kaksipäiväinen tapaaminen alueellisille ELO- ryhmille. Hänen mielestään olisi tärkeää, että nämä tapaamiset myös jatkossa mahdollistuisivat esimerkiksi kerran vuodessa. Valtakunnallinen Ohjaamo – projekti aloittaa toimintansa loppuvuodesta Jyväskylän hallinnoimana ja sen jälkeen alueelliset Ohjaamot aloittavat toimintansa alueilla.

Toivakaisen mielestä yhteinen tekeminen alueilla edellyttää strategia- ja toimijatason yhteistä ymmärrystä, jotta pystytään toimimaan yhdessä. Hän kertoi Kuntoutussäätiön tutkimuksen tuloksesta, jossa esitettiin, että kuntapäätäjien on tärkeää ymmärtää mikä on oleellista rakenteiden muuttamisessa ja miten niitä pitäisi muuttaa. Tämän takia tarvitaan myös toimijoiden tietojen ”ristiinpolyytystä” ja budjetointi pois perinteisistä silloista.